

Овсюк Ніна Василівна

д.е.н., доцент,

професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Національний авіаційний університет, м. Київ

Васильчук Вікторія Володимирівна

здобувач вищої освіти,

Національний авіаційний університет, м. Київ

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Окреслено статус і роль суб'єктів малого підприємництва в структурі національної економіки. Названо характерні риси діяльності малого бізнесу. Через динамічні зміни кількості малих підприємств у загальній структурі суб'єктів господарювання досліджується розвиток малого підприємництва в Україні. Проаналізовано сучасні наукові розробки в галузі оцінки фінансового стану підприємств.

Ключові слова: малі підприємства, фінансові ресурси, суб'єкти господарювання, фінансова стійкість, малий бізнес.

В умовах зміни ринкових відносин значним недоліком малих підприємств є обмежені фінансові можливості: фінансова діяльність будується з урахуванням постійного фактору недостатності ресурсів для інвестиційного розвитку з огляду на невеликий загальний обсяг господарського обороту та неможливість залучення коштів інвесторів, які не являються власниками підприємства.

Для більш ефективного використання власного капіталу, формування цільових фондів, розширення обсягу господарської діяльності, підвищення загальної ринкової вартості підприємства потрібно постійно залучати кошти. Чим більша перевага в сторону залучених коштів, тим більший ризик підприємства втратити фінансову незалежність. Дивлячись на це, малі підприємства обережно підходять до позик капіталу та зосереджуються на самофінансуванні. Стратегію постійного підвищення рентабельності бізнесу обумовлює необхідність самофінансування за рахунок власного прибутку в умовах обмеженості зовнішнього фінансування. Головною метою фінансової діяльності малого підприємства є дотримання фінансової рівноваги [1].

Малі підприємства є базовими елементами ринкової економіки в розвинених країнах, оскільки здатні вирішувати багато проблем, серед яких пріоритетними є соціально-економічні. Вирішення економічних проблем досягається завдяки високій гнучкості та життєздатності розвитку малого бізнесу, що дає змогу швидко реагувати на постійно мінливе середовище, легко пристосовуватися до викликів динамічного розвитку, адаптуватися до коливань споживачів та коригувати плани дій для досягнення свого потенціалу. [2].

З огляду на дані Державної служби статистики України, кількість малих підприємств в Україні становить близько 98% всієї кількості функціонуючих суб'єктів господарювання.

Вчасний та систематичний аналіз фінансового стану підприємства дає змогу передбачати потенційні загрози та ефективно управляти ними.

Розроблені методи фінансового аналізу може бути реалізований у наступних напрямках:

- майновий стан;
- ділова активність;
- платоспроможність та ліквідність;
- фінансова стійкість;
- рентабельність.

Дослідження власності опирається на вивченні структури корпоративних активів та джерел їх утворення, що дозволяє порівняти вартість оборотних і необоротних активів в абсолютній величині або часовій динаміці, а також використаних боргових і власних коштів.[3].

Аналіз підприємницької діяльності визначає ефективність використання фінансових ресурсів через швидкість оборотності інвестиційного капіталу, таким чином дає поняття корпоративної продуктивності

Дослідження платоспроможності та ліквідності підприємства показують, що забезпечення оборотним капіталом свідчить про здатність підприємства своєчасно погашати короткострокові та довгострокові зобов'язання, а також про здатність підприємства своєчасно фінансувати виробничо-господарський зобов'язання.

Оцінка фінансової стійкості дозволяє зробити висновок про незалежність виробничо-господарської діяльності від позикових коштів, а також інтенсивність використання власного та позикового капіталу.

Показники рентабельності відображають відносний рівень рентабельності, що передбачає порівняння абсолютних фінансових результатів із витраченими ресурсами підприємства, показуючи відносний рівень фінансової ефективності.

Такий детальний і різносторонній аналіз фінансового стану підприємства можна провести лише за наявності великої інформаційної бази даних на основі фінансової звітності.

Фінансова звітність ґрунтується на оригінальних документах і відображає справжній статус компанії. Єдиний уніфікований тип фінансової звітності дозволяє не тільки динамічно порівнювати результати фінансового аналізу, а й порівнювати аналогічні показники з іншими підприємствами галузі, іншими учасниками ринку.[4]

Запровадження фінансової звітності для малого бізнесу та спрощення фінансової звітності значно скоротили час, який малий бізнес втрачає на ведення фінансового обліку. У свою чергу, через невелику кількість фінансових звітів, можливість використання існуючих інструментів фінансового аналізу була зменшена.

Таким чином, малі підприємства є основою для розвитку конкурентоспроможної ринкової економіки, вони використовують свою гнучкість і простоту процесу адаптації для наповнення та диверсифікації ринку, а також збільшення можливостей працевлаштування. Кількість суб'єктів малого підприємництва значно перевищує кількість інших учасників ринку, однак на сьогоднішній день недостатньо розроблені методичні підходи до оцінки їх фінансового стану.

Відмінності у формах фінансової звітності, які ведуть різні учасники ринку, викликають необхідність вивчення наявних інструментів оцінки фінансового стану на відповідність та доцільність для малих підприємств. Регулярний аналіз фінансового стану суб'єктів малого бізнесу значно допоможе контролювати ефективність та результативність виробничо-господарської діяльності.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Воробйова Н.П., Музиченко Н.П. Аналіз фінансового стану підприємств: сутність та необхідність. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. 2017. № 13. С. 116–123.
2. Євась Т.В. Оцінка фінансово-майнового стану сільськогосподарського підприємства. Регіональна бізнес-економіка та управління. 2013. № 4(40). С. 71–76.
3. Івахів Ю.О., Романів С.Р. Аналіз фінансового стану підприємства: питання ліквідності. Фінанси, облік і аудит. 2013. Вип. 2(22). С. 198–204.
4. Кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2010–2017). Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze.htm.